Raport nr 1/2009

dotyczący najważniejszych doniesień z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie w styczniu 2009 roku

WPROWADZENIE

W pierwszym miesiącu 2009 roku na łamach 51 tytułów dzienników i czasopism (ogólnopolskich i lokalnych) ukazały się 102 publikacje poruszające różne aspekty HIV/AIDS. Zaznaczyć należy, że wyjątkowo niewiele publikacji było związanych wyłącznie z problematyką HIV/AIDS. Większość z nich to artykuły dotyczące innych spraw, w których słowo HIV lub AIDS pojawiało się na marginesie omawianego tematu. Jeśli chodzi o tematykę medyczną, ukazały się materiały informujące o schorzeniach wątroby i zakrzepicy, która coraz częściej dotyka Polaków.

Wiele artykułów dotyczyło oceny prezydentury Georga Busha – w zakresie dotyczącym HIV/AIDS wspominano o środkach przekazanych w tym czasie na walkę z AIDS. Wiele miejsca poświęcono też obecnemu prezydentowi USA, Barackowi Obamie. Zastanawiano się m.in. nad tym, czy w dobie kryzysu gospodarczego uda się dotrzymać zobowiązań milenijnych, wśród których ważne miejsce zajmuje walka z AIDS.

W styczniowej prasie znalazły się także ciekawe materiały o społecznościach Afryki, a wśród nich obraz głodującej, chorującej i umierającej na gruźlicę, malarię, AIDS i coraz częściej na cholerę ludności Zimbabwe, relacja polskiej misjonarki z Nairobi. Jest to miasto kontrastów, gdzie obok wielkich wieżowców, drogich sklepów i willowych dzielnic znajdują się całe hektary slumsów, w których większość ludności zakażona jest HIV lub choruje na AIDS.

W dodatkach telewizyjnych można było znaleźć krótkie biografie amerykańskich gwiazd takich, jak Julia Roberts, która zaangażowała się w działalność charytatywną poprzez zaprojektowanie koszulki, z której dochód ze sprzedaży zostanie przeznaczony na walkę z AIDS w Afryce. Innymi znanymi osobami opisanymi w dodatkach byli: Charlize Theron, założycielka fundacji „Africa Outreach Project", której celem jest poprawa warunków życia na południu Afryki, szczególnie w kwestiach związanych z HIV i AIDS oraz Rock Hudson(,jeden z pierwszych aktorów, który zmarł w wyniku powikłań spowodowanych AIDS.

Wśród publikacji związanych z tematyką HIV/AIDS warto zwrócić uwagę na raporty z badań społecznych dotyczących seksualności Polaków, aresztowanie irańskich lekarzy

zajmujących się leczeniem osób żyjących z HIV/AIDS i problemy wynikające z bardzo niskiej i wciąż niewystarczającej edukacji seksualnej polskiej młodzieży.

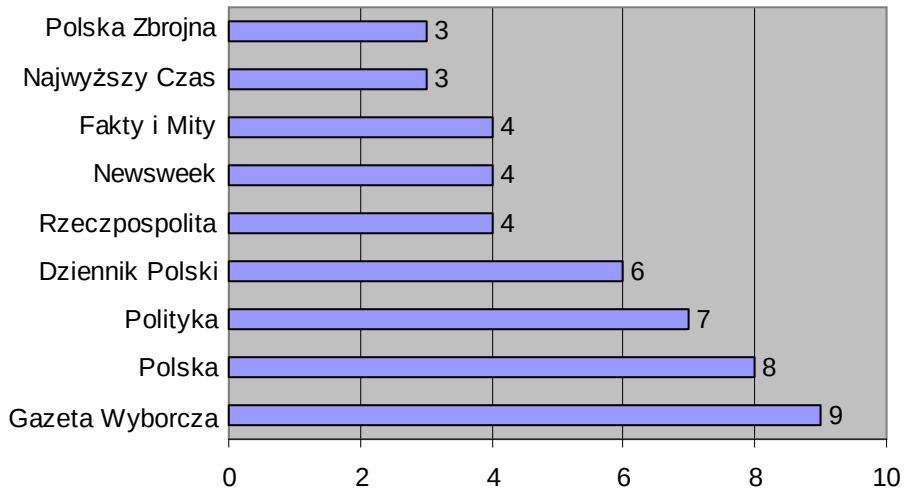
Tabela 1.

Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż dwie informacje na temat HIV/AIDS w styczniu 2009 roku

Miejsce	Tytuł	Ilość
1.	Gazeta Wyborcza	9
2.	Polska	8
3.	Polityka	7
4.	Dziennik Polski	6
5.	Rzeczpospolita	4
6.	Newsweek	4
7.	Fakty i Mity	4
8.	Najwyższy Czas	3
9.	Polska Zbrojna	3

* zestawienie obejmuje lokalne wydania Gazety Wyborczej i dziennika Polska

Wykres 1.
Ranking gazet i czasopism zawierających więcej niż dwie publikacje na temat HIV/AIDS w styczniu 2009 roku

EPIDEMILOGIA

W Lubuskiem coraz więcej zakażeń

Każdego dnia na świecie przybywa około 6 800 nowych zakażeń HIV, a w Polsce dwie osoby dziennie zakażają się tym wirusem. Także w województwie lubuskim notuje się coraz więcej zakażeń. Na koniec 2008 roku zarejestrowano 33 zakażenia. Od wdrożenia badań, czyli od 1985 r., do listopada 2008 r. w Lubuskiem zdiagnozowano 438 przypadków

zakażeń HIV, 74 zachorowania na AIDS oraz 34 zgony z powodu AIDS. Większość zakażeń odnotowano w populacji mężczyzn[1].

ASPEKTY SPOŁECZNE

Edukacja seksualna młodzieży

W Polsce, jak wynika z wielu przeprowadzonych badań i obserwacji społecznych, edukacja seksualna jest wciąż na bardzo niskim poziomie. Szkoły nie przekazują elementarnej wiedzy o seksie, czego wynikiem są ciąże nastolatek i coraz więcej przypadków zakażeń przenoszonych drogą płciową. Specjalny raport na ten temat przygotowują edukatorzy seksualni z grupy Ponton.

W wielu polskich szkołach zajęcia wychowania seksualnego prowadzone są przez nieprzygotowanych nauczycieli, czego wynikiem jest katastrofalnie niska wiedza nastolatków na temat swojej seksualności, a odsetek nastoletnich ciąż należy do najwyższych w Europie. Teoretycznie informacje na temat zdrowia seksualnego młodzi powinni zdobyć na lekcjach wychowania do życia w rodzinie, które prowadzone są już w szkole podstawowej. To w czasie tych zajęć dzieci powinny uczyć się o antykoncepcji i chorobach przenoszonych drogą płciową. Tymczasem w praktyce wygląda to zupełnie inaczej. Przede wszystkim dlatego, że nauczyciele uczący tego przedmiotu są zupełnie przypadkowo dobierani, zazwyczaj uczą innych przedmiotów (np. katecheci, nauczyciele WOS), a przysposobienie do życia w rodzinie prowadzą „dodatkowo". Przechodzą co prawda potrzebne kursy, ale niewiele to pomaga. W sumie – jak wynika z relacji uczniów – większość z nich za każdym razem, kiedy ma wymówić słowo „seks", się czerwieni, a wiadomości, jakie przekazują uczniom często sprowadzają się do informacji, że „antykoncepcja jest szkodliwa i zła, a seksu nie powinno się uprawiać przed ślubem". Jedna z osób zajmujących się edukacją seksualną, prowadząc zajęcia na temat HIV/AIDS w szkole średniej, usłyszała od dyrektora, że na tych zajęciach „może mówić o wszystkim, tylko nie o … prezerwatywie".

W rezultacie młodzi i tak o seksie wiedzą sporo. Problemem jest jednak to, iż jest to wiedza fragmentaryczna, oparta często na stereotypach, błędnych lub wulgarnych wyobrażeniach, a nie na rzetelnych informacjach przekazywanych przez powołanych do tego edukatorów. Wiedzę tę młodzież czerpie najczęściej z internetu: filmów pornograficznych, forów internetowych i rozmów na imprezach. A tak naprawdę konkretnej wiedzy na ten temat oczekuje od odpowiednio wykształconych nauczycieli i edukatorów. Z badania

[1] *Mamy coraz więcej zakażeń HIV*. Gazeta Lubuska z dnia 06.01.2009 r.

przeprowadzonego w 2008 roku przez OBOP, „Postawy seksualne młodych Polaków" wynika, że lekcje wychowania seksualnego powinny być obowiązkowe. Tak twierdzi ¾ respondentów. Ponad połowa jest przekonana, że w szkole edukacja na temat życia seksualnego i środków antykoncepcyjnych jest niewystarczająca, a prawie 80 proc. jest zdania, że jej brak to główne przyczyny ciąż wśród nastolatek. Te badania pokazują także, iż ponad połowa nastolatków na inicjację seksualną decyduje się pod wpływem emocji, nie stosując środków antykoncepcyjnych.

Według autorów najnowszego raportu organizacji obrony praw człowieka „Human Rights Watch", polskie władze nie zapewniają dzieciom odpowiedniej edukacji seksualnej i nie robią tego też rodzice. Dowodem na katastrofalną wiedzę na temat własnej seksualności polskich nastolatków są choćby pytania zadawane edukatorom seksualnym z Pontonu, prowadzącym młodzieżowy telefon zaufania. Młodzi pytają m.in. o to, czy można zajść w ciążę przy pierwszym stosunku, przez pocałunek albo czy można kupić tabletki antykoncepcyjne bez recepty, bo boją się ginekologa[2].

Teheran - aresztowanie lekarzy

W Teheranie zostali aresztowani dwaj bracia: Kamiar i Arash Alaei, lekarze będący pionierami leczenia osób żyjących z HIV. Przedstawiono im zarzuty kontaktów z wrogim krajem w celu przeprowadzenia aksamitnego przewrotu rządowego. W Iranie grozi za to kara śmierci.

Obaj bracia są znanymi uczonymi, którzy ukończyli medycynę na prestiżowych uczelniach amerykańskich, są czynnymi naukowcami i często biorą udział w sympozjach naukowych w Stanach Zjednoczonych. Między innymi, wzięli udział w wymianie naukowej specjalistów ochrony zdrowiaz USA i Iranu, która miała miejsce po raz pierwszy od 60 lat.

W 1998 roku podjęli pracę w ojczystym kraju i jako pierwsi usiłowali stworzyć program zapobiegania HIV, szczególnie w więzieniach, gdzie szerzy się narkomania i gwałty homoseksualne. Organizowali otwieranie klinik dla osób chorych na AIDS, zdobywali fundusze od WHO oraz Globalnego Funduszu do Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią.

Lekarze od czerwca ubiegłego roku pozostają w areszcie. W ich obronie w sierpniu 2008 roku wystąpiła Unia Europejska. Zaniepokojenie z powodu ich zatrzymania wyraził też Departament Stanu USA. Proces lekarzy toczył się za zamkniętymi drzwiami 31 grudnia. Oskarżyciele nie przedstawili wówczas żadnych dowodów. W końcu zarzuty zostały

[2] Materiał w oparciu o: Klara Klinger. *Tylko proszę nie mówić o prezerwatywach.* Dziennik z dnia 17.01.2009 r., Renata Bożek. *Antykoncepcja*. Polska z dnia 10.01.2009 r.

postawione dopiero 12 stycznia. Przedstawiciele organizacji praw człowieka mają nadzieję, że cała afera jest „tylko testem na stanowczość USA"(według komentatorów rzeczywistym celem rządu irańskiego jest sprawdzenie reakcji USA bezpośrednio po zaprzysiężeniu nowego prezydenta) i liczą, że aresztowani lekarze zostaną zwolnieni[3].

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Newsweek pomaga nauczycielom przekazywać wiedzę o AIDS

W ramach „Programu Edukacyjnego Newsweeka EDU", przeznaczonego dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pod koniec stycznia na swojej stronie internetowej Newsweek rozpoczął publikację cyklu konspektów o profilaktyce HIV/AIDS. Materiały dotyczące problemów HIV/AIDS mają służyć nauczycielom w ich pracy dydaktycznej. Oto tematyka poszczególnych konspektów:

- Ogólne zachowania wobec AIDS – podstawowa wiedza
- Postawa asertywna, czyli jak ważne jest powiedzieć „nie" w trudnych sytuacjach
- Opieka i wsparcie dla osób żyjących z HIV
- Bezpieczne zachowania

Publikacja cyklu jest połączona z konkursem dziennikarskim dla młodzieży na temat: „Dowiedziałeś się, że masz HIV – piszesz list do przyjaciela. Co chciałbyś mu w nim przekazać?".[4].

Konkurs dla organizacji pozarządowych

Wojewoda zachodniopomorski ogłosił konkurs dla organizacji pozarządowych, które realizują zadania w zakresie zwalczania AIDS i przeciwdziałania zakażeniom HIV, na program dotyczący profilaktyki HIV/AIDS. Organizacje pozarządowe i podmioty niepubliczne mogą otrzymać 30 tys. złotych. Organizacje muszą przeznaczyć te pieniądze na propagowanie wiedzy na temat zmniejszenia ryzyka zakażenia HIV i na poszerzenie oferty programowej dla osób zakażonych. Dofinansowaniu mają podlegać tylko zadania i przedsięwzięcia nieinwestycyjne realizowane do końca 2009 roku.

Konkurs na realizację tego typu zadań organizowany jest po raz trzeci. W ubiegłym roku organizacje realizowały programy polegające np. na wsparciu kobiet zakażonych HIV i

[3] W oparciu o: *Irańscy lekarze walczący z HIV mogą zostać skazani na śmierć*. Gazeta Polska z dnia 28.01.2009 r., *Flesz.* Trybuna z dnia 20.01.2009 r.
[4] *Newsweek cafe.* Newsweek z dnia 25.01.2009 r.

ich rodzin poprzez zajęcia i warsztaty z psychologiem. Były także sympozja i szkolenia dla wolontariuszy, lekarzy i pielęgniarek[5].

PKD w Rzeszowie przeniesiony

W Rzeszowie, zgodnie z sugestiami i prośbami osób korzystających z usług Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego (szczególnie studentów), ośrodek ten został przeniesiony do Przychodni Akademickiej. Można w nim bezpłatnie i anonimowo wykonać test w kierunku HIV, skorzystać z poradnictwa okołotestowego, a osoby, które żyją z HIV mogą liczyć na bezpłatne konsultacje i porady[6].

POLITYKA PAŃSTWA

Prezerwatywy dla Brazylijczyków

W ramach polityki planowania rodziny i zapobiegania chorobom wenerycznym rząd liczącej ponad 190 mln mieszkańców Brazylii rozda w tym roku 1,2 miliarda prezerwatyw. Statystycznie Brazylijczyk w wieku od 15 do 70 dostanie 22 kondomy. Koordynatorka programu zapobiegania chorobom przenoszonym drogą płciową i AIDS przekonywała, że takie „rozdawnictwo" jest bardzo potrzebne, gdyż często nieużywanie prezerwatyw wynika z tego, że akurat „nie ma ich pod ręką". Tak np. jest w przypadku mężczyzn – 40 proc. ich nie używa, bo w razie potrzeby nie ma ich przy sobie.[7].

Komisja Europejska o zdrowiu

Komisja Europejska w grudniu 2008 roku opublikowała plan pracy na rok 2009, zawierający. Wśród głównych celów na ten rok jest sporo zagadnień w obszarze ochrony zdrowia. W kręgu zainteresowań KE jako priorytety występują takie choroby, jak: nowotwory, choroba Alzheimera oraz HIV i AIDS. KE planuje utworzyć Europejską Platformę przeciwdziałania nowotworom. Nowa platforma ma objąć swoim działaniem szerszą niż dotychczas praktykę wymiany danych na temat choroby, leczenia i innowacyjnych badań nad rakiem.

W grudniu KE wydała także specjalny komunikat i zaprezentowała plan działań związany ze zwalczaniem HIV/AIDS obejmujący lata 2010-2014. Mówi się w nim o

[5] Na podstawie: *Profilaktyka HIV i AIDS.* Miasto z dnia 29.01.2009 r., *Uczniowie za kamerą.* Kurier Szczeciński z dnia 29.01.2009 r.
[6] *O AIDS porozmawiasz w Przychodni Akademickiej.* Nowiny z dnia 07.01.2009 r.
[7] *Miliard prezerwatyw dla milionów Brazylijczyków.* Rzeczpospolita z dnia 06.01.2009 r.

umocnieniu międzynarodowej współpracy, co świadczy o realnym spojrzeniu na problem. Mowa jest w nim też o zapewnieniu wsparcia ze strony polityków.

Unia Europejska w ramach prowadzonych przez siebie programów na rzecz poprawy zdrowia i jakości życia Europejczyków ma opracowany program prozdrowotny do roku 2013, obejmujący poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli, promowanie zdrowia i zmniejszanie nierówności w dostępie do ochrony zdrowia, a także przygotowywanie i rozpowszechnianie informacji oraz wiedzy na tematy zdrowotne[8].

RAPORTY Z BADAŃ

Seks na uczelni

Wśród studentów Uniwersytetu Warszawskiego przeprowadzono badanie na temat ich wiedzy o HIV/AIDS i zachowań seksualnych. Wyniki badania znalazły się w publikacji „Wiedza i przekonania związane z HIV/AIDS oraz zachowania seksualne studentów Uniwersytetu Warszawskiego". W badaniu wzięło udział ponad 1,3 tys. studentów wszystkich kierunków uniwersytetu w wieku 19 - 30 lat. Jego autorką jest dr Krystyna Komosińska z Katedry Biomedycznych Postaw Rozwoju i Wychowania Wydziału Pedagogicznego UW, a współautorką Agnieszka Małkowska-Szkutnik z Instytutu Matki i Dziecka.

Z badań wynika, że co trzeci student nie rozpoczął jeszcze inicjacji seksualnej. Biorąc pod uwagę fakt, że Polacy rozpoczynają życie seksualne najczęściej w wieku ok. 18 lat, fakt ten jest dla autorki zastanawiający. Podejrzewa, że wskaźnik ten jest nieco zaniżony. Prof. Izdebski potwierdza, że podobny trend widać także w jego badaniach dotyczących życia seksualnego Polaków. Potwierdzają one, że osoby o wyższych aspiracjach w zakresie wykształcenia później rozpoczynają współżycie.

Najwięcej partnerek mają studenci na typowo męskich wydziałach (matematyka, informatyka i mechanika). Niektórzy przyznają, że w ciągu ostatniego roku uprawiali seks nawet z dziesięcioma kobietami. Studenci pedagogiki i fizyki to grupa, która najczęściej deklaruje, że w przyszłości ma zamiar mieć jednego wzajemnie wiernego partnera (na przeciwległym biegunie znajdują się przyszli prawnicy i socjolodzy).

Osoby studiujące, częściej niż ogół Polaków, używają pigułek antykoncepcyjnych (odpowiednio 33 i 30 proc. wśród tych, którzy stosują antykoncepcję). 17 proc. studentek mówi, że używa pigułek i prezerwatyw. Według prof. Izdebskiego to „wzór profilaktyki" – pigułka niweluje lęk przed ciążą, a prezerwatywa dodatkowo zapobiega chorobom

[8] Na podstawie: Marcin Podlewski. *Komisja Europejska o zdrowiu*. Gazeta Farmaceutyczna z dnia 01.01.2009 r.

przenoszonym drogą płciową (w profilaktyce HIV/AIDS bezpieczniejszy seks jest nawet ważniejszy niż liczba partnerów).

Studenci rzadziej niż ogół polskiego społeczeństwa sięgają natomiast po prezerwatywy (odpowiednio 50 i 60 proc.), najczęściej stosują je mężczyźni ze wsi. Autorka badań po rozmowie ze studentkami ocenia, że niestosowanie prezerwatywy jest wynikiem m.in. tego, że często kobiety traktują stosunek bez prezerwatywy jako dowód miłości, obawiają się także reakcji chłopaka na propozycję jej założenia – tego, że mógłby pomyśleć, że są rozwiązłe i mogą być zakażone.

Znikomą wiedzę (lub jej brak) na temat bezpieczniejszego seksu mają studenci pierwszego roku. Najwięcej osób z tej grupy udzieliło nieprawidłowych odpowiedzi dotyczących dróg zakażenia HIV – u większości panuje przekonanie, że wirusa przenosi komar, sporo studentów nie wie, że ryzyko zakażenia zwiększają kontakty seksualne w czasie miesiączki (nie zdają sobie z tego sprawy nawet ci, którzy wiedzą, że wirus przenoszony jest przez krew). Badania mówią, że głównym źródłem wiedzy studentów na temat HIV/AIDS jest telewizja (62 proc.), nauczyciele (31 proc.) i czasopisma (30 proc.). Jednocześnie studenci są świadomi swej nieznajomości problemu – znaczna część przyznaje, że ich wiedza na temat HIV/AIDS jest niewystarczająca. Wielu chciałoby otrzymać takie informacje na uczelni (87 proc.), inni –od lekarza (92 proc.) czy pielęgniarki (86 proc.).Wielu ubolewa, że zajęcia na temat HIV/AIDS prowadzone są obowiązkowo tylko na Wydziale Pedagogiki i Resocjalizacji, natomiast zajęcia fakultatywne prowadzone są bardzo rzadko[9].

Zachowania erotyczne Polaków na progu XXI wieku

Prof. Zbigniew Izdebski przeprowadził w ubiegłym roku badania, których tematem było życie seksualne Polaków. Ich wyniki mają ukazać się w książce „Seksualność Polaków na progu XXI wieku. Studium badawcze". Oto najważniejsze wnioski, które z nich wynikają, a mają wpływ na politykę zapobiegania HIV/AIDS.

Profesor przebadał zachowania Polaków w kontekście zagrożeń HIV/AIDS, m.in. grupę prostytuujących się dziewcząt i chłopców (120 osób). Badania te pokazują, że nie boimy się już zakażonych HIV i częściej wyrażamy gotowość pomocy. Osoby seropozytywne są akceptowane przez swoje rodziny, co kilka lat temu było rzadkością. Z drugiej jednak strony, nie dopuszczamy myśli, aby nasz partner mógł nas zakazić. Ponad 75 proc. Polaków w ogóle nie myśli o tym, aby wykonać test w kierunku HIV.

[9] Na podstawie: Izabela Filc-Redlińska. *Tak wygląda seks na uczelni.* Rzeczpospolita z dnia 29.01.2009 r.

Wciąż najbardziej drażliwymi pytaniami dla Polaków są te, które dotyczą kontaktów homoseksualnych, przemocy i zdrady. Polacy nie chcą deklarować, nawet anonimowo, zachowań, które nie są akceptowane społecznie, a często są nawet potępiane[10].

Niezależnie od wieku przybywa mężczyzn przeżywających lęk przed kontaktem seksualnym (30 proc. ankietowanych boi się , że się nie sprawdzi i skompromituje w oczach partnerki). Dla kobiet natomiast ważniejsza jest więź, poczucie bezpieczeństwa i bliskości niż osiągnięcie orgazmu. Rzadziej niż poprzednie pokolenie zmieniają partnerów, przestały wierzyć, że przysłowiowe skakanie z kwiatka na kwiatek może uszczęśliwić. Tak myśli 60 proc. kobiet. Podobnego zdania jest 50 proc. mężczyzn.

Najbardziej uderzająca zmiana dotyczy seksu osób po 50. roku życia. Połowa kobiet w tym wieku uważa, że nie ma granicy wieku, po której spada zainteresowanie seksem. Dla mężczyzn taka granica to 62 lata (ponad 50 proc.). Ciekawe jest to, że dla ludzi starszych Internet w większym stopniu niż dla młodzieży jest szansą poznania kogoś bliskiego.

Spis publikacji z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie w styczniu 2009 roku

1. Arest Darek. *Kino kocha katastrofy*. FILM z dnia 01.01.2009 r.
2. Banach Magda. *Top pierwsza dama.* PANI z dnia 01.01.2009 r.
3. *Biznesmen filantrop.* Kurier TV z dnia 26.01.2009 r.
4. Bondowska Joanna. Chłopak z wakacji zakaził mnie HIV. TWIST z dnia 01.01.2009 r.
5. Bożek Renata. *Antykoncepcja*. Polska z dnia 10.01.2009 r.
6. Bratkowski Piotr. *Wyznania grzesznika*. Newsweek z dnia 11.01.2009 r.
7. Cal Thomas. *Złamałem zasady wolnego rynku, by ratować.* Fakt z dnia 13.01.2009 r.
8. Ciemięga Renata. *Wirus raka pokonany*. Samo Zdrowie z dnia 01.01.2009 r.
9. Ciesielski Łukasz. *VIM – konkurent prawie doskonały*. LINUX+ z dnia 01.01.2009 r.
10. Cieślik Mariusz. *Dyplomaci i onaniści.* Newsweek z dnia 25.01.2009 r.
11. Czupryn Anita. *Naga prawda o seksie*. Polska z dnia 17.01.2009 r.
12. Czupryn Anita. *Naga prawda o seksie*. Polska – Dziennik Łódzki z dnia 17.01.2009 r.
13. Czupryn Anita. *Naga prawda o seksie*. Polska – Dziennik Zachodni z dnia 17.01.2009 r.
14. *Dokąd nie jechać na urlop?* Dziennik z dnia 16. 01.2009 r.
15. Domosławski Artur. *Prezydent Afryki i świata.* Gazeta Wyborcza z dnia 17.01.2009 r.
16. Dejmek Dorota. *Gorąca zima w tropikach*. Dziennik Polski z dnia 24.01.2009 r.
17. Dejmek Dorota. *Ostro, ale zdrowo*. Dziennik Polski z dnia 03.01.2009 r.
18. Domino Olgierd. *Rusz śladami Beniowskiego.* Najwyższy Czas z dnia 31.01.2009 r.
19. *10 przeoczonych brylantów roku 2008.* Przekrój z dnia 05.01.2009 r.
20. *Fakty*. Fakty i Mity z dnia 08.01.20089 r.
21. Filc-Redlińska Izabela. *Tak wygląda seks na uczelni.* Rzeczpospolita z dnia 29.01.2009 r.

[10] W oparciu o: Anita Czupryn. *Naga prawda o seksie*. Polska z dnia 17.01.2009 r.

22. *Flesz.* Trybuna z dnia 20.01.2009 r.
23. Fletcher Martin. *Tu ludzie cierpią jak w Auschwitz.* Angora z dnia 11.01.2009 r.
24. Forecka Anna. *Kaznodzieja*. Wróżka z dnia 01.01.2009 r..
25. Gutkowski Grzegorz. *Michelle Obama zamienia się w amerykańska księżną Dianę.* Polska z dnia 26.01.2009 r.
26. Hartman Magda. *Dzieje zabobonu*. Fakty i Mity z dnia 22.01.2009 r.
27. Hollender Barbara. *Człowiek, który ogłosił, że jest gejem.* Rzeczpospolita z dnia 22.01.2009 r.
28. *Irańscy lekarze walczący z HIV mogą zostać skazani na śmierć.* Gazeta Polska z dnia 28.01.2009 r.
29. Jaciów Krystna. *W Mozambiku*. Niedziela z dnia 11.01.2009 r.
30. Jaklewicz Tomasz. *Niewygodny pastor*. Gość Niedzielny z dnia 11.01.2009 r.
31. Jędrzejko Mariusz. *Czas załamania.* Polska Zbrojna z dnia 25.01.2009 r.
32. Jędrzejko Mariusz. *Dlaczego zło nie umiera ze wstydu…* Polska Zbrojna z dnia 11.01.2009 r.
33. Jędrzejko Mariusz. *Trzy wojny i co dalej…* Polska Zbrojna z dnia 04.01.2009 r.
34. Kawa Krzysztof. *Spadek po Bushu.* Dziennik Polski z dnia 23.01.2009 r.
35. Kazimierczyk Marta. *Misjonarze irytują muzułmanów i biskupa.* Gazeta Wyborcza z dnia 26.01.2009 r.
36. Klinger Klara. Tylko *proszę nie mówić o prezerwatywie.* Dziennik z dnia 17.01.2009 r.
37. Konfederat Marek. HIV – k*to powinien zrobić test?* Bravo z dnia 06.01.2009 r.
38. Kowalczuk Piotr. *Pokolenie „za mało"* Polityka z dnia 31.01.2009 r.
39. Kozioł Kamil. *Zamienię znajomych na wyborców*. Dziennik Wschodni z dnia 23.01.2009 r.
40. *Krolopp nie chce siedzieć.* Gazeta Wyborcza- Poznań z dnia 29.01.2009 r.
41. Krupczyńska Ewa. *Plan awaryjny*. Służba Zdrowia z dnia 12.01.2009 r.
42. Kucińska Angelika. *Pokolenie K.* Machina z dnia 01.01.2009 r.
43. Kwieciński Jacek. *Obronił Amerykę.* Gazeta Polska z dnia 21.01.2009 r.
44. Kwoczko Krzysztof. *Afryki nie zmienimy*. Dziennik Wschodni z dnia 30.01.2009 r.
45. Lenartowicz Jolanta. *Wirus czai się w nerwach.* Polska – Głos Wielkopolski z dnia 05.01.2009 r.
46. Łęcka Wilga. *7 grzechów i 2 grzeszki*. SHAPE z dnia 01.01.2009 r.
47. Łucyan Przemek. *Karnawałowa zdrada.* Polska z dnia 17.01.2009 r.
48. Madelski Maciej. *Kalendarz postępowca 2009 roku.* Najwyższy Czas z dnia 03.01.2009 r.
49. *Mamy coraz więcej zakażeń HIV*. Gazeta Lubuska z dnia 06.01.2009 r.
50. Mikołuszko Wojciech. *Nowy wspaniały świat epidemii*. Fokus z dnia 01.01.2009 r.
51. *Miliard prezerwatyw dla milionów Brazylijczyków.* Rzeczpospolita z dnia 06.01.2009 r.
52. Moskal Wojciech. *Wątroba i jej wrogowie*. Gazeta Wyborcza z dnia 07.01.2009 r.
53. Mroziewicz Krzysztof. *Święto konia.* Polityka – Wydanie specjalne z dnia 03.012.2009 r.
54. *Newsweek cafe*. Newsweek z dnia 25.01.2009 r.
55. Nowakowski Jerzy Marek. *Szansa pana Obamy*. Przewodnik Katolicki z dnia 18.01.2009 r.
56. *O AIDS porozmawiasz w przychodni akademickiej*. Nowiny z dnia 07.01.2009 r.
57. *O wirusie, który lgnie do kobiet.* Rzeczpospolita z dnia 29.01.2009 r.
58. Obriem Zuzanna. *Siedem wspaniałych.* Twój Styl z dnia 01.01.2009 r.
59. *Orlando Bloom*. In Style z dnia 01.01.2009 r.
60. Passent Agata. *Wstrząśnięta, zmieszana.* Twój Styl z dnia 01.01.2009 r.
61. Paszkowski Marian. *Z prasy zagranicznej.* Przemysł Chemiczny z dnia 01.01.2009 r.
62. Pęczak Mirosław. *Marzenia o lepszym świecie*. Polityka – Wydanie specjalne z dnia 03.01.2009 r.
63. Piłat Bartosz. *Społeczna reklama jest potrzebna*. Gazeta Wyborcza – Kraków z dnia 23.01.2009 r.
64. Podlewski Marcin. *Komisja Europejska o zdrowiu.* Gazeta Farmaceutyczna z dnia 01.01.2009 r.
65. *Polecamy*. Polska – Dziennik Bałtycki z dnia 08.01.2009 r.
66. *Pomiędzy sceną a ołtarzem*. Rewia z dnia 28.01.2009 r.

67. *Postępy postępu.* Najwyższy Czas z dnia 03.01.2009 r.
68. *Profilaktyka HIV i AIDS.* Miasto z dnia 29.01.2009 r.
69. Resiak Franciszek. *Noworoczne orędzie pokoju*. Echo z dnia 07.01.2009 r.
70. Rusek Małgorzata. *Czeka ktoś na pomoc*. Gazeta Wyborcza – Radom z dnia 06.01.2009 r.
71. Sempruch Żaneta. *Kalendarz z paragrafem.* Służba Zdrowia z dnia 26.01.2009 r.
72. Senyszyn Joanna. *Porozmawiajmy o in vitro*. Fakty i Mity z dnia 15.01.2009 r.
73. Słodkowski Jędrzej. *Kiszki jako metafora*. Gazeta Wyborcza – Łódź z dnia 27.01.2009 r.
74. Stachnik Paweł. *Dzień zwykłego dnia*. Angora z dnia 04.01.2009 r.
75. Szarlik Anita. *Zainwestuj w wieczorową suknię*. ELLE z dnia 01.01.2009 r.
76. Szenborn Marek. *Miejskie legendy*. Fakty i Mity z dnia 15.01.2009 r.
77. Szymborski Krzysztof. *Spisek powszechny*. Polityka z dnia 31.01.2009 r.
78. *Tam są jeszcze stosy*. Gazeta Finansowa z dnia 16.01.2009 r.
79. *Torby prezydentowej*. Wprost z dnia 04.01.2009 r.
80. Twardowska Anna. *Wirus bez kontroli*. Gazeta Wyborcza – Bydgoszcz z dnia 12.01.2009 r.
81. Twardowska Anna. *Za darmo nie zrobisz testu na HIV*. Gazeta Wyborcza – Toruń z dnia 12.01.2009 r.
82. *Uczniowie za kamerą.* Kurier Szczeciński z dnia 29.01.2009 r.
83. Underwood Anne. *Młodość w komórce*. Newsweek z dnia 11.01.2009 r.
84. *W reklamie chcą krwi.* Życie Płocka z dnia 23.01.2009 r.
85. *Warto wiedzieć*. AVANTI z dnia 01.01.2009 r.
86. Winiecki Jędrzej. *Rubaszny Zulus*. Polityka – wydanie specjalne z dnia 03.01.2009 r.
87. *Wirus atakuje kobiety w nowy sposób*. Super Nowości z dnia 21.01.2009 r.
88. Wróblewski Janusz. *Milk nie milknie.* Polityka z dnia 24.01.2009 r.
89. *Wstań! Nie daj się podejść cichemu zabójcy.* Super Express z dnia 13.01.2009 r.
90. *Wstydzisz się zapytać? Zrobimy to za ciebie*. Echo Dnia z dnia 08.01.2009 r.
91. *Wynalazki, które czekają na wynalezienie*. FOCUS z dnia 01.01.2009 r.
92. *Wysoki i przystojny.* Życie Warszawy z dnia 16.01.2009 r.
93. *Zaprosili nas*. Medycyna dla Ciebie z dnia 01.01.2009 r.
94. *Zaprosili nas w grudniu*. Gazeta Farmaceutyczna z dnia 01.01.2009 r.
95. Zaraska Marta. *Wielki brat*. Polityka z dnia 31.01.2009 r.
96. Ziółkowska Krystyna. *Zapytajcie lekarzy o popularnych specjalizacjach*. Tina z dnia 28.01.2009 r.
97. *Zmiana adresu punktu konsultacyjnego*. Super Nowości z dnia 08.01.2009 r.
98. Żuk Małgorzata. *Piękny potwór*. Dziennik Polski z dnia 09.01.2009 r.
99. Żuk Małgorzata. *Rudowłosa diablica*. Dziennik Polski z dnia 16.01.2009 r.
100. Żuk Małgorzata. *Rudowłosa diablica*. Gazeta Współczesna z dnia 16.01.2009 r.
101. Żuk Małgorzata. *Rudowłosa diablica*. Życie Warszawy z dnia 16.01.2009 r.
102. Żukow Borys. *Czarna królowa*. Forum z dnia 19.01.2009 r.